

ONDERZOEK NATUURWETGEVING
Quick Scan flora & fauna voor
te realiseren woningen
Haarlemmerweg 77-79 te Leiden

Moordrecht, 12 mei 2021
in opdracht van Proper Enterprises

Nader onderzoek in het kader van de natuurwetgeving
t.b.v. sloop, kap en nieuwbouw
woningen op locatie Haarlemmerweg 77-79 te Leiden

foto voorpagina: overzicht bouwplaats – ‘hondenwei’ met hek

*Voor gewaarmerkte rapportage,
contact opnemen met GroenTeam*

onderzoek en rapportage onder verantwoordelijkheid van:
ing. Jan Oosterbaan, ecologisch adviseur

*INHOUDSOPGAVE**pagina*

1 INLEIDING	
1.1 Situering en ingreep	4
1.2 Algemene informatie over de Natuurtoets als instrument.....	7
1.3 Onderzoeksplan	10
2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN	
2.1 Vaatplanten	13
2.2 Zoogdieren	15
2.3 Broedvogels.....	16
2.4 Amfibieën en reptielen	17
2.5 Vissen.....	18
2.6 Ongewervelde soorten.....	18
2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens	19
3 LOCATIEONDERZOEK	
3.1 Toetsing vigerende regelgeving gebiedsbescherming.....	20
3.2 Verkenning werkgebied en habitatbevindingen	20
4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES	27
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	28
GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN	30

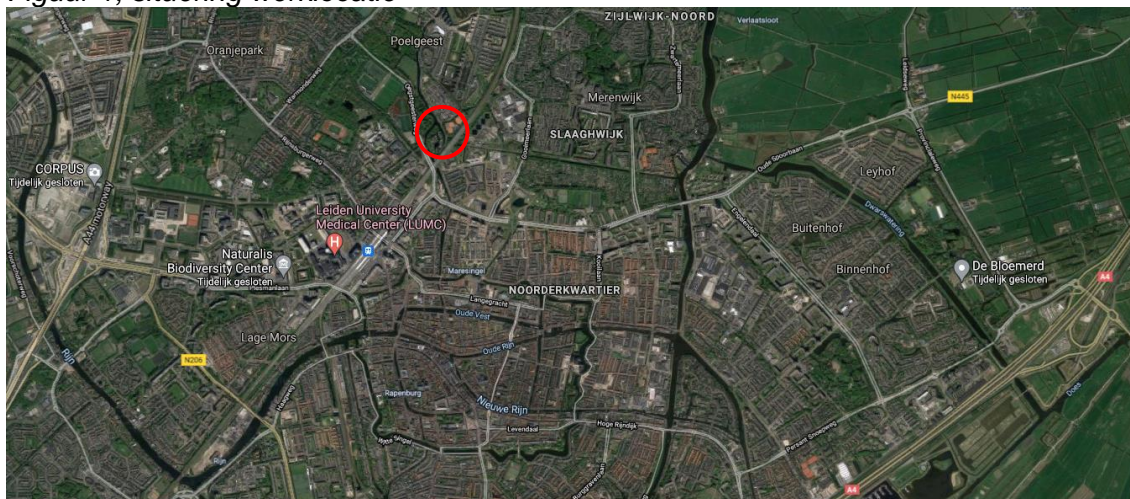
1 INLEIDING

1.1 Situering en ingreep

Situering plangebied

De werklocatie betreft een deel van een molenperceel aan de Haarlemmerweg.

Figuur 1, situering werklocatie

*Figuur 2, situatie werkgebied (zie ook figuur 3)
Perceel behorend bij nr. 77A (rood) en woning nr. 79 (geel)*

Voorgenomen ingreep

Deze omvat de bouw van 3 nieuwe woningen op het perceeldeel bij 77A en reconstructie Van de woning nr. 79.

De werkzaamheden omvatten bij perceel 77a:

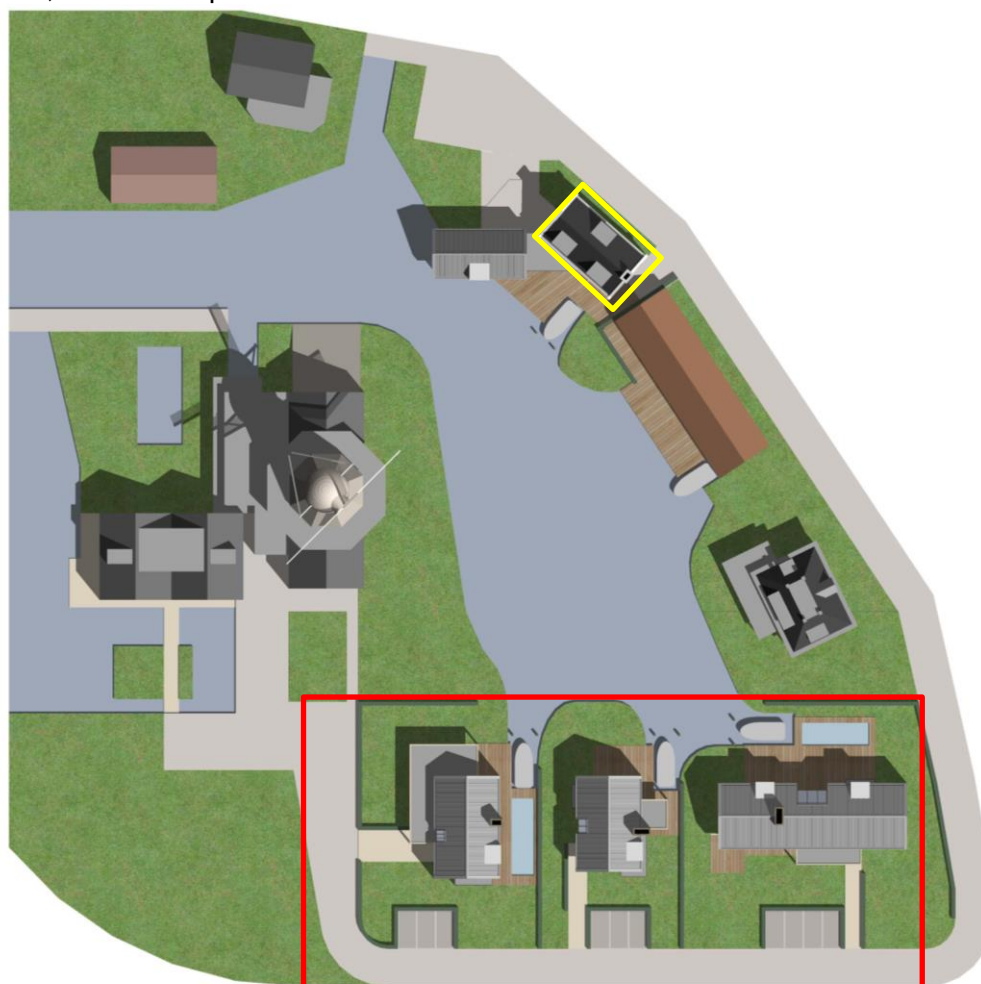
- opschonen tuinbegroeiing;
- sloop van een schuurtje
- verwijderen van een container
- bouw en herinrichting terrein

De werkzaamheden omvatten m.b.t. woning nr.79:

- sloop en herbouw naar de oude staat.

Deze werkzaamheden vallen in het kader van de natuurregelgeving, onder 'ruimtelijke ingreep' (zie blz.4 Ministerie van EZ 2016).

Figuur 3, nieuwbouwplan

Onderzoeksverplichting

De Wet Natuurbescherming (Wnb) en het provinciaal natuurbeleid verplichten een initiatiefnemer om bij ruimtelijke ingrepen de daardoor veroorzaakte effecten op (mogelijk) aanwezige zwaarder beschermde planten en dieren, nader te onderzoeken.

Dit onderzoek moet leiden tot beoordeling van de eventueel te verwachten natuurschade en bestaat uit de volgende onderdelen:

- * Er moet worden aangetoond in hoeverre ontheffingsplichtige soorten Wnb van verstoring of bedreiging door de ingreep kunnen worden uitgesloten, dan wel onoverkomelijk verstooring zullen ondergaan (soortbescherming, zie hierna).
- * Er moet worden aangetoond in hoeverre gebiedsbescherming met betrekking tot Natura 2000 of met betrekking tot Natuurnetwerk Nederland (NNN) in het geding is (gebiedsbescherming, zie hierna).
- * Volgens het in de Wnb opgenomen *Besluit natuurbescherming* moet er voor de realisatie van een project tevens aangegeven worden of er uitstoot van stikstof als gevolg van het project is te verwachten en hoeveel (Aerius-berekening). Dit valt buiten de scope van deze Quick Scan F&F.

Beschermingsregiems flora & fauna

Voor de toetsing van die mogelijke effecten op flora & fauna is in de Wnb onderscheid gemaakt in twee typen bescherming: '*gebiedsbescherming*' (hoofdstuk 2 Wnb, 'Natura 2000-gebieden') en '*soortbescherming*' (hoofdstuk 3 Wnb, 'Soorten').

Met betrekking tot soorten zijn vervolgens *drie beschermingsregiems* onderscheiden: dat van de 'Vogelrichtlijn', van de 'Habitatrichtlijn' en van 'andere soorten' (zie ook 'wettelijke kaders' blz.7).

Handhaving van de regelgeving vindt plaats door de betreffende provincie, in veel provincies uitbesteed aan de provinciale Omgevingsdienst.

Op basis van het onderzoek gelden de volgende verplichtingen:

Soortbescherming:

- * Bij eventuele aanwezigheid en kans op bedreiging of verstoring van *ontheffingsplichtige soorten* dient een ontheffing Wnb te worden aangevraagd.

Gebiedsbescherming:

- * Indien de ingreep (een deel van) het samenhangende leefgebied van een '*aange-wezen soort*' uit een Natura 2000-gebied aantast, dient (tevens) een vergunning Natura 2000 te worden aangevraagd.
- * Indien de aangegeven natuurwaarden van een gebied in het kader van de NNN worden aangetast, vergt dat tevens aanvraag van een provinciale vergunning.
- * Het Besluit natuurbescherming ('stilstof') behoort ook bij de gebiedsbescherming, doch valt buiten de scope van deze Quick Scan F&F (zie verder blz.9).

Wettelijke belangen

Bij eventuele aanvraag van ontheffing in het kader van soortbescherming is onder meer bepalend of er een wettelijk belang van toepassing is dat is opgenomen in het betreffende beschermingsregiem (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn).

Gezien de aard van het project betreft dat hier zoals aangegeven in de Bijlage van de Wnb (Ministerie van EZ 2016/ § 6.2.b) eventueel de volgende wettelijke belangen:

- * '*dwingende reden van groot openbaar belang*' (met verschillen in deelbelangen tussen soorten van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn);
- * '*ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden*' (van toepassing op ontheffingsplichtige 'andere soorten').

In beginsel wordt onder het belang '*ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*' géén ontheffing afgegeven voor soorten van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn, *behalve* indien de ecologische functionaliteit van de soort daarmee *geheel niet* wordt aangetast, bijvoorbeeld door het nemen van maatregelen (zie verder 'ontheffingsplicht' blz.8).

1.2 Algemene informatie over de Natuurtoets als instrument

Doel en strekking natuuronderzoek

Deze rapportage omvat een bureaustudie ten aanzien van flora en fauna met een veldverkenning met habitatbeoordeling. Hiermee wordt de ingreep getoetst aan de regelgeving met betrekking tot soort- en gebiedsbescherming.

Het onderzoek met betrekking tot flora en fauna heeft tot doel inzicht te geven in de volgende vragen:

- Is er kans op noodzaak tot ontheffing van verbodsbepalingen van de Wnb?
- Is er naar verwachting een vergunning op grond van gebiedsbescherming nodig (Natura 2000 en/of het Natuurnetwerk Nederland/ NNN) ?
- Is er nader veldonderzoek nodig en voor welke soorten planten en/of dieren ?
- Welke zijn de mogelijke consequenties vanuit de Wnb en het NNN ?

Deze rapportage vormt de aantoonbare bewijslast op naleving van de wetgeving. Hiermee wordt onderbouwd met welke beschermde soorten rekening moet worden gehouden, van welke soorten effecten kunnen worden *uitgesloten* omdat ze er niet worden verwacht en/of welke soorten er niet zijn aangetroffen dan wel omdat de planingreep geen natuurschade aan die soorten met zich meebrengt. Het uitsluiten van gebruik door (of schade aan) de betreffende soorten '*op voorhand*' vergt een gedegen, controleerbare onderbouwing.

Wettelijke kaders van soort- en gebiedsbescherming

Soortbescherming is gericht op individuele soorten flora en fauna, waartoe in de Wnb onderscheid is gemaakt in beschermingsregiems m.b.t. 'soorten van de Vogelrichtlijn' (Wnb § 3.1), 'soorten van de Habitatrichtlijn' (Wnb § 3.2) en 'andere soorten' (Wnb § 3.3).

Gebiedsbescherming is gericht op de specifieke habitat waartoe speciale begrensde gebieden zijn aangewezen, thans aangeduid met 'Natura 2000' dan wel gebieden die vallen onder regelgeving vanuit provinciaal natuurbeleid, waaronder het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Ook gebieden buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden die een aanwijsbare ecologische functie voor de betreffende aangewezen soorten vervullen, vallen onder dit regiem ('externe werking Natura 2000').

De regels van soort- en gebiedsbescherming sluiten elkaar niet uit, doch vullen elkaar aan. Toetsing aan gebiedsbescherming (Natura 2000 en NNN) vindt uitsluitend plaats indien (soorten uit) beschermde gebieden in het geding zijn, terwijl toetsing aan de soortbescherming en aan de stikstofdepositie *altijd* vereist zijn, zowel binnen als buiten beschermde gebieden.

Soortbescherming

De natuurwetgeving is in eerste lijn gericht op soortbescherming, dat wil zeggen bescherming van afzonderlijke soorten planten en dieren '*in welke situatie dan ook*'.

Omdat deze wet *alle* soorten planten en dieren omvat, óók in Natura 2000-gebieden, wordt bij dit natuuronderzoek primair aangehaakt op de soortbescherming.

Deze biedt bescherming aan planten en dieren tegen zogeheten 'natuurschade'.

Binnen het beschermingskader wordt onderscheid gemaakt tussen:

- het type ingreep ('bestendig beheer' of 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting');
- planten en dieren uit verschillende beschermingsregiems (zie vorige bladzijde);
- een aantal 'wettelijke belangen' (zie vorige bladzijde).

Beschermingsregiems en ontheffingsnoodzaak

De drie beschermingsregiems, 'Vogelrichtlijn', 'Habitatrichtlijn' en 'andere soorten', omvatten alle 'zwaarder beschermde soorten'.

- * De Vogelrichtlijn is van toepassing op alle inheemse vogels: bedreiging van vogels of verstoring van broedende vogels vergt in beginsel een ontheffing, waarbij het nest slechts tijdens het broedgebruik is beschermd, met uitzondering van een categorie 'jaarrond beschermde nesten' waarvan het nest, al of niet in gebruik, het gehele jaar rond beschermd is en bij bedreiging ontheffing vereist.
- * De Habitatrichtlijn is van toepassing op een in Bijlage IV opgenomen lijst met soorten zoogdieren, reptielen, amfibieën, dagvlinders, libellen, vissen, vaatplanten, kevers en 'overige ongewervelden' (weekdieren). Voor deze soorten is bij verstoring of bedreiging, te allen tijde een ontheffing vereist.
- * De categorie 'andere soorten' zoals opgenomen in de Bijlage van de Wnb omvat lijsten met soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten waarvan door de afzonderlijke provincies wordt bepaald welke soorten in aanmerking komen voor een vrijstelling dan wel welke soorten bij verstoring of bedreiging eveneens aanvraag van ontheffing vergen.

Provinciale vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen

Met betrekking tot de lijsten 'andere soorten' is er in de Wnb ten aanzien van kleine zoogdieren en amfibieën in de provincie Zuid-Holland vooralsnog geen wijziging opgetreden ten opzichte van de oorspronkelijke landelijke vrijstellingen onder de Ffw.

Voor de thans in de Wnb opgenomen lijsten 'andere soorten' met betrekking tot een reeks vaatplanten en alle vissen, reptielen, dagvlinders, libellen en kevers geldt géén vrijstelling meer: deze soorten zijn dus, naast soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, eveneens alle ontheffingsplichtig.

Ontheffingsplicht bij soortbescherming

Bij ontheffingsplichtige soorten is het voorts van belang in hoeverre de ecologische functionaliteit wordt aangetast:

- * Onder de condities dat er mitigerende maatregelen (kunnen) worden genomen waarmee kan worden gegarandeerd dat de ecologische functionaliteit *binnen* het werkgebied op geen énkél moment achteruitgaat, óók niet tijdelijk, is er géén ontheffing nodig (Ministerie van EZ 2016/ § 4.3).

Het achterwege blijven van effecten op de ecologische functionaliteit vergt afdoende onderbouwing, waarbij wordt aangegeven welke mitigerende maatregelen daarbij worden toegepast voor welke soorten.

- * Echter indien de bedoelde ecologische functionaliteit als gevolg van de ingreep níet met mitigatie kan worden gegarandeerd doch uitsluitend met compensatie, is voor de uitvoering daarvan eerst ontheffing vereist.

Voor soorten uit de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn dient bovendien te worden voldaan aan de specifiek in die richtlijnen opgenomen wettelijke belangen. Bij een ontheffingsaanvraag wordt daartoe getoetst aan drie criteria (de zgn. 'ADC-toets'):

- 1) er is geen alternatief;
- 2) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 3) er is geen sprake van afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding: dit criterium is ook van toepassing voor ontheffingsplichtige 'andere soorten' uit de Wnb.

Gunstige staat van instandhouding als ontheffingsvoorwaarde

Een ontheffing kan uitsluitend worden verkregen wanneer de gunstige staat niet in het geding komt. De voorwaarden daartoe staan in de Habitatrictlijn genoemd:

- * uit populatie-dynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat op lange termijn zal blijven, en . . .
- * het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd kleiner lijkt te zullen worden, en . . .
- * er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Wettelijke zorgplicht bij overige soorten

Naast de specifieke regelgeving ten aanzien van juridisch zwaarder beschermde soorten bestaat de algemene zorgplicht bij eventuele verstoring of bedreiging van individuele planten of dieren. Dit omvat alle dieren, ook *alle* onbeschermde soorten (Wnb art. 3.10).

Indien door werkzaamheden individuele dieren of hun vaste verblijfplaatsen worden verstoord of bedreigd, wordt vereist dat de uitvoerder voldoende zorg in acht moet nemen om die verstoring of bedreiging te voorkomen.

Daartussen bestaat enige nuance:

- * Met betrekking tot juridisch zwaarder beschermde soorten dient absoluut te worden voorkómen dat individuen van betreffende soorten worden bedreigd (zie Min.v.EZ 2016).
- * Voor beschermde soorten die vallen onder de provinciale vrijstelling en onbeschermde soorten ligt dat iets minder strikt:
'De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd' (Ministerie v. EZ 2016/ § 2.4).

Met betrekking tot de zorgplicht bestaat een ketenverantwoordelijkheid tussen initiatiefnemer en uitvoerder.

Gebiedsbescherming

Vergunning Natura 2000

De regelgeving met betrekking tot speciale beschermingszones in het kader van de Vogel- of Habitatrictlijn (resp. REG 1979 en REG 1992/1997), te weten met betrekking tot Natura 2000-gebieden, wordt in de Wnb gecontinueerd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

Werkzaamheden binnen een Natura 2000-gebied welke effecten kunnen hebben op 'aangewezen' soorten en de instandhouding van de natuurlijke habitats vergen aanvraag van een vergunning. Ook voor gebieden 'buiten' een Natura 2000-gebied die een aanwijsbare ecologische functie voor de 'aangewezen soorten & habitattypen' uit dat Natura 2000-gebied hebben, kan onder sommige condities een vergunning vereist zijn ('externe werking', Wnb art. 2.7 & 2.8).

Vergunning Programmatische Aanpak Stikstof (PAS/ Besluit Natuurbescherming)

De toenemende uitstoot van stikstof door verkeer, uitvoeringsmaterieel, huishoudens en bedrijfsvoering leidt tot toenemende depositie van stikstof met negatieve effecten op flora en fauna, met name in natuurgebieden. Dit vereist nader onderzoek (Besluit natuurbescherming, zie Wettelijk kader Bij12, 2017) waarbij een uitvoeringsfase en een gebruiks-fase kunnen worden onderscheiden.

Deze wettelijke onderzoeksverplichting is met name van toepassing voor het voornemen tot een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling.

Bij de tijdelijke- of uitvoeringsfase van nieuwe projecten gaat het om uitstoot door voertuigen en mobiele werktuigen met een verbrandingsmotor. Een dergelijke berekening kan pas worden uitgevoerd wanneer er inzicht bestaat in het uitvoeringsbestek.

Bij de eind- of gebruiksfase van nieuwe projecten gaat het om uitstoot door toegenomen verkeer, huishoudens en/of bedrijfsvoering.

Voor de toetsing worden met betrekking tot de in de regio aanwezige Natura 2000-gebieden, drempel- en grenswaarden vastgesteld aan de toename van stikstofdepositie als gevolg van het nieuwe project ('ontwikkelingsruimte', zie Bij12, 2017). De grenswaarde wisselt per regio (zie verder § 3.1).

Nota Bene:

Indien dergelijk stikstofonderzoek bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een ruimtelijke ontwikkeling ontbreekt wordt, evenals bij het ontbreken van onderzoek naar flora en fauna, een eventuele omgevingsvergunning geweigerd.

Echter, deze zogenaamde Aerias-berekening kan pas worden opgesteld wanneer een bestek beschikbaar is.

Vergunning Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS)

Dit betreft eveneens bescherming van natuurwaarden binnen begrensde gebieden.

Hiervoor hebben Rijk en Provincie samen spelregels ontwikkeld welke zijn vervat in de provinciale regelgeving. Hierbij is een 'nee-tenzij' beleid van toepassing, terwijl afhankelijk van de provinciale regelgeving daarop eveneens een 'externe werking' van toepassing kan zijn (geldt niet voor de provincie Zuid-Holland).

Binnen het NNN moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van het betreffende gebied als onderdeel van het natuurnetwerk in acht worden genomen. Aantasting daarvan in kwalitatieve of kwantitatieve zin vergt nadere toetsing aan het bevoegde gezag en kan mogelijk leiden tot een vereiste aanvraag van vergunning. Aantasting zal slechts voor vergunning in aanmerking komen indien daarvoor compensatie wordt geboden.

De actuele en potentiële waarden van het NNN zijn vastgesteld in de natuurdoelen voor dat gebied. De basis daarvoor ligt in de provinciale structuurvisie en de betreffende 'Provinciale Ruimtelijke Verordening'.

Daarnaast zijn in Zuid-Holland ook nog 'bijzondere weidevogelgebieden' aangewezen: hiervoor geldt eenzelfde regelgeving als voor de NNN.

1.3 Onderzoeksplan

Met het onderzoek wordt stapsgewijs ingezoomd op de situatie en vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten of verstoring daarvan, kunnen worden uitgesloten dan wel nadere veldinventarisatie vergen.

Werkstap 1, analyse bestaande gegevens

Als eerste wordt de situatie getoetst aan indicaties van de NDFF, aan de verspreiding van soorten op basis van reeds bekende biogeografische informatie uit verspreidingsatlassen, aan overige literatuur en andere beschikbare onderzoeken. Die informatie is veelal niet compleet maar wel grotendeels indicierend.

Op basis hiervan en de algemene habitat op de locatie wordt vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten in dit gebied verwacht en bedreigd kunnen worden en welke daarvan op voorhand al kunnen worden uitgesloten.

Met betrekking tot 'uitsluitingen' in het kader van de regelgeving wordt in de rapportage aandacht geschonken aan *alle* mogelijke soortgroepen van (beschermde) organismen. Voor sommige soortgroepen is dat niet méér dan slechts het aangeven waarom daarvan *géén* beschermde soorten op de locatie worden verwacht, dan wel waarom sommige soorten *niet* worden bedreigd of verstoord.

Werkstap 2, toetsing aan gebiedsbescherming

Dit omvat regelgeving in het kader van de Wnb en van provinciaal gebiedenbeleid (Natura 2000 en NNN, zie § 3.1). Daarbij wordt beoordeeld of er wellicht ook andere natuurregelgeving in het geding kan zijn.

De berekening met betrekking tot de stikstofdepositie valt buiten deze Quick Scan (zie ook § 3.1).

Werkstap 3, habitatbeoordeling

Naar aanleiding van het bovenstaande wordt op basis van een grondige inspectie een beoordeling gemaakt van de terreinkenmerken, de biotoop, de lokale habitat en van de ecologische betekenis van het effectieve werkgebied (zie § 3.2).

In de conclusie wordt op basis van de nader beschreven habitat, vastgesteld welke zwaarder beschermde soorten (Wnb) en eventuele 'aangewezen soorten' (Wnb/ Natura 2000) voor de gegeven situatie zonder nadere veldinventarisatie kunnen worden uitgesloten, wat tevens geldt voor het al of niet van toepassing zijn van de 'externe werking' met betrekking tot 'aangewezen soorten' (Natura 2000 - Wnb § 3.2).

Tot zover betreft dit onderzoek een 'Quick Scan': bureaustudie met veldverkenning.

Werkstap 4, veldinventarisaties

Voor de zwaarder beschermde soorten flora en/of fauna (Wnb) welke vanwege de plaatselijke verspreiding en/of de condities op de werklocatie níét op voorhand van bedreiging kunnen worden uitgesloten, moet (eventueel) ook een nader soortgericht veldonderzoek worden uitgevoerd (zie hoofdstuk 3).

Werkstap 5, eindconclusie en advies

De rapportage wordt afgerond met een puntsgewijze samenvatting van conclusies en consequenties, met een eventuele toetsing van consequenties, de haalbaarheid van het plan, het advies welke soorten nadere veldinventarisatie vergen dan wel in hoeverre natuurschade op voorhand met mitigatie kan worden voorkomen.

Leeswijzer

In de rapportage wordt de volgorde van de hierboven aangegeven onderzoeks- en onderbouwingsstappen aangehouden. Waar het voor de betreffende onderbouwing nodig is om informatieve kaders te schetsen, is dat in dit hoofdstuk beknopt aangegeven (zie blz.7 t/m 11). Daarmee ontstaat de volgende opzet van de rapportage:

- * In hoofdstuk 1 zijn de uitgangssituatie, het voornemen, de hoofdlijnen van de regelgeving, de aanpak van het onderzoek en de opzet van de rapportage aangegeven.
- * In Hoofdstuk 2 wordt op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en recente gegevens uit de databank van de NDFF, de literatuurstudie met daaruit voortkomende conclusies uitgevoerd.
- * In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op vigerende gebiedsregelgeving (Wnb/ Natura 2000, PAS en NNN) en worden de bevindingen van de ecologische verkenning met

beoordeling van de betreffende habitat beschreven, zo nodig aangevuld met de verslaglegging van een nader veldonderzoek.

- * In hoofdstuk 4 worden de voor de uitvoering relevante conclusies kort samengevat en wordt advies gegeven met betrekking tot mitigerende maatregelen. Voorts wordt advies gegeven met betrekking tot de gewenste nadere handelwijze.

De rapportage wordt beëindigd met lijsten van geraadpleegde literatuur en van gebruikte termen en afkortingen.

2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN

Onderzoeksccontext

Het onderzoek dat in dit hoofdstuk per soortgroep wordt weergegeven omvat de toetsing van de locatie aan bronnen met reeds bestaande inventarisatie- en verspreidingsgegevens, met name NDFF, de 'Nederlandse Databank Flora & Fauna'. Het is gericht op eventueel terreingebruik door juridisch zwaarder beschermde soorten (zie 'soortbescherming' blz.7-9) en indien voor het project relevant, op 'aangewezen soorten' (zie gebiedsbescherming blz.9-10).

De gegevens waarop deze toetsing is gebaseerd, omvatten veelal een aanzienlijk groter gebied dan de onderzoekslocatie: naar aanleiding hiervan wordt in hoofdstuk 3 ingezoomd op de nader begrensde werklocatie. De gegevens uit de NDFF bieden een goede indicatie doch zijn niet geheel toegespitst op de werklocatie en vergen *tenminste* nog een aanvulling door een habitatbeoordeling op de locatie.

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatbeoordeling wordt vervolgens bepaald welke (zwaarder) beschermde soorten in het werkgebied wellicht kunnen worden verwacht en welke soorten in het kader van de Wnb aanvullende veldinventarisatie vergen om vast te stellen of ze alsnog van aanwezigheid kunnen worden uitgesloten, dan wel zullen moeten leiden tot aanvraag van ontheffing.

De eventuele *noodzaak* tot nadere inventarisatie wordt afgeleid uit de samenhang tussen beschikbare gegevens (dit hoofdstuk 2), de habitatbeoordeling van het te onderzoeken gebied (zie hoofdstuk 3) en de 'soort' ingreep (§ 1.1).

Algemeen karakter werkgebied

Het werkgebied vormt onderdeel van een stedelijk groengebied midden in Leiden. Het bestaat uit een landenclave rond de daar aanwezige oude molen, waar rond de molen sinds oudsher ook enige woonhuizen zijn gebouwd.

Tevens wordt een ook op het perceel aanwezige, zeer oude woning geheel in de oude stijl herbouwd.

Het perceeldeel waar de bouw van 3 nieuwe woningen is voorgenomen, heeft thans het karakter van een eenvoudige particuliere tuin, dat grotendeels bestaat uit een groot ruig, sterk ruderaal grasveld dat gebruikt wordt als leefruimte voor 3 grote honden. Er staan langs de randen tevens ruige, verwilderende struwelen waaronder veel bramen.

2.1 Vaatplanten

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2021, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het plangebied drie ontheffingsplichtige planten zijn geregistreerd (zie ook Floron 2011): Kartuizer anjer, Muurbloem en Wolfskers als 'andere soorten' waarop géén provinciale vrijstelling van toepassing is.

Op een afstand van 1 tot 5 km zijn tevens de ontheffingsplichtige vaatplanten Glad Biggenkruid, Grote leeuwenklauw, Kluwenklokje, Schubvaren en Tengere distel geregistreerd.

Glad biggenkruid wordt aangetroffen op akkers (graanakkers en akkeranden), in zeeduin (laag blijvend duingrasland), in bermen (open plekken en pas ingezaaide bermen) en in grasland (gazons). Het vergt een zonnige, warme en open standplaats (pioniervegetatie) op droge, voedselarme, met name stikstofarme, zwak zure, kalkarme grond (leemarm en lemig zand).

Grote leeuwenklauw vergt zonnige open plaatsen op matig voedselrijke tot voedselrijke, kalkhoudende grond (lemig zand, löss, leem, zavel en klei). De plant wordt aangetroffen in bermen langs onverharde wegen (in de strook vlak langs de rijweg), in akkers (graanakkers), langs waterkanten (rivieroeverwallen en sloothellingen), op braakliggende grond, bij veevoerkuilen, langs dijken, in tuinen en langs spoorwegen.

Kartuizer anjer wordt aangetroffen op zonnige, warme en droge, matig voedselarme en uitgesproken stikstofarme, basenrijke en vaak kalkhoudende grond (al of niet lemig zand en mergel) en ook op stenige plaatsen. Ze groeit in schrale- en kalkgraslanden, in boschages langs bermen en dijken en op leisteenhellingen en zandsteenrotsen.

Kluwenklokje wordt aangetroffen op zonnige, soms licht beschaduwde plaatsen op matig droge tot vaak vochtige, matig voedselrijke, kalkhoudende en humushoudende grond (lemig zand, leem, zavel, mergel en stenige plaatsen). Potentiële groeiplaatsen omvatten bermen, kalkgrasland, iets ruderaal plaatsen, rivierdijken, zandige ruggen in uiterwaarden, bosranden, struwelen en soms ook lichte bossen.

Muurbloem groeit alleen op oude, verweerde muren van kerken, ruïnes, stadsmuren en forten die met zachte kalkspecie zijn gevoegd. Zij staat bovenop muren of uitspringende randen, in scheuren en nissen, op min of meer scheefstaande muurdelen of aan de voet van muren.

Schubvaren groeit op rotsen (vooral op kalksteen), in rotsspleten, op oude muren (kalkmortel) en op puinhellingen, dus op stenige plaatsen, onder zonnig tot half beschaduwde condities, op warm, droog, zwak basisch tot kalkrijk, niet te voedselarm tot niet te voedselrijk, stikstofarm substraat.

Tengere distel staat op open, zonnige, droge, stikstofrijke, vaak ammoniakrijke, matig voedselrijke tot voedselrijke klei-, zand- of stenige bodems. Ze groeit bij voorkeur in de nabijheid van de zee kust op wat ruderaal, grazige plekken in de duinen, op zeekliffen, op verstoorde plaatsen in bermen, in kalkrijke ruigten, op bouw- en haventerreinen en op dijken.

Wolfskers groeit op beschaduwde plekken, behalve op kap- en brandvlakten, op open plekken in bossen en langs bosranden ook in de bebouwde kom en op andere ruderaal plaatsen en braakliggende grond. De plant prefereert vooral warme, droge tot vochtige, voedsel- en stikstofrijke bodems met een humeuze bovenlaag.

Conclusie

De geregistreerde soorten vergen nadere controle van het werkgebied op groeiplaatscondities of aanwezigheid van de planten.

2.2 Zoogdieren

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2021, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van de planlocatie 12 soorten zijn geregistreerd, waaronder 6 vleermuissoorten.

Binnen een straal van 1 tot 5 km zijn tevens 8 andere ontheffingsplichtige soorten geregistreerd waaronder 4 vleermuissoorten

Grondgebonden zoogdieren

Van de grondgebonden soorten binnen een straal van 1 km is Eekhoorn als ontheffingsplichtige 'andere soort' geregistreerd waarop géén provinciale vrijstelling van toepassing is en zijn Bunzing, Egel, Haas, Konijn en Rosse woelmuis als 'andere soorten' geregistreerd waarop wél een provinciale vrijstelling van toepassing is (zie ook Broekhuizen 2016). Voor deze laatste 5 is de wettelijke zorgplicht van toepassing (zie blz.9)

Binnen een straal van 1 tot 5 km zijn tevens Boommarter, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis als ontheffingsplichtige soorten geregistreerd. Daarvan valt de Noordse woelmuis onder de Habitatrichtlijn terwijl de overige twee 'andere soorten' betreft waarop géén provinciale vrijstelling van toepassing is.

Boommarter en Eekhoorn vergen als leefomgeving een boshabitat. Voor hun verblijfplaatsen maken ze gebruik van bestaande boomnesten of boomholten, terwijl Boommarter ook wel gebruik maakt van holen van konijnen of dassen of onderdak vindt onder dakpannen of op vlieringen van huizen (zie ook Broekhuizen 2016).

Noordse woelmuis wordt aangetroffen in waterrijke gebieden. De habitat vereist overgangszones tussen land en water met een grote variatie in de vegetatie zoals diverse kruiden, riet en aanwezigheid van bepaalde soorten zeggen. In natte gebieden moeten ook drogere delen aanwezig zijn. Ze mijden door struiken en bomen gedomineerde begroeiingen.

Ze maken ondergrondse gangen met nest- en voorraadkamers, waarbij bovengronds kleine aardhopen ontstaan. Bij hoge grondwaterstand worden bovengronds nesten gemaakt van mos, biezen en grassen, bijvoorbeeld onder riethopen. 's Winters worden grotere en zorgvuldiger gemaakte nesten gebouwd dan 's zomers. Het leefgebied van een mannetje is gemiddeld 2000 m², van een vrouwtje 500 m².

Waterspitsmuis is vooral te vinden in dichte kruidachtige vegetatie nabij helder, snelstromend tot stilstaand water. De soort is zelden ver van water te vinden, maar kan soms in houtopstanden, heggen en grasvelden in de directe omgeving van geschikt water als leefgebied, worden aangetroffen.

Vleermuizen

Er zijn in deze omgeving totaal 10 soorten vleermuizen geregistreerd: Baardvleermuis, Brandts vleermuis, Gewone-, Ruige- en Kleine dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis.

Alle vleermuissoorten zijn vermeld in de Habitatrichtlijn Bijlage IV (zie § 3.1 Wnb) waarmee diverse gebruiksvormen van vleermuizen ontheffingsplichtig zijn.

Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen, afhankelijk van de soort, bestaan uit kraam-, zomer-, paar- of winterverblijven in bomen, gebouwen of andere gebouwde constructies zoals bijvoorbeeld in kunstwerken.

Van belang daarbij is dat de meeste vleermuissoorten steeds een 'netwerk' van vaste verblijfplaatsen gebruiken waartussen wordt gewisseld, waarbij het gehele netwerk strikt beschermd is (zie bijvoorbeeld ook Kennisdocumenten, BIJ12 2017).

De verschillende soorten beschikken ieder over eigen soorten verblijven (zie ook Limpens 1997):

- * Rosse vleermuis zoekt zijn verblijfplaats uitsluitend in (oudere) bomen;
- * Watervleermuis voorál in (oudere) bomen;
- * Meervleermuis & Laatvlieger uitsluitend in bebouwing (zie Nota bene);
- * dwergvleermuizen, Brandts vleermuis & Baardvleermuis kunnen zowel in bomen als in gebouwen worden aangetroffen (zoals in spouwruimten, onder dakpannen, achter betimmeringen, in doorvoeren van leidingen e.d.). Deze soorten kunnen alle gebruik maken van zeer smalle spleten (zie Nota bene);
- * Gewone grootoorvleermuis kan ook in bomen en gebouwen worden aangetroffen: voorál in grotere ruimten in gebouwen (zolders, kelders) met een 'open' toegang, en in boomholten, -spleten en (vogel- en vleermuis-)kasten;

Nota bene: van dwergvleermuizen en Laatvlieger is bekend dat ze thigmofiel zijn, dat wil zeggen dat ze in hun verblijfplaats contact aan borst- en rugzijde vergen. Derhalve maken ze voor hun verblijf slechts gebruik van zeer nauwe ruimten van enkele centimeters. Deze soorten laten zich ook bij het verlaten van hun holte, eerst uit de toegang 'vallen' voordat ze de vleugels kunnen gebruiken: regulier wordt er van uitgegaan dat de dieren ónder de verblijfstoegang tenminste 3 meter valruimte zonder obstakels vergen; Tevens maken deze soorten gebruik van lineaire structuren in de vorm van begroeiings- en bebouwingslinten en -randen, soms in combinatie met watergangen, als geleiding/sonaroriëntatie en beschutting voor vaste vliegroutes.

Conclusie zoogdieren

* Grondgebonden soorten:

De locatie vergt controle op eventuele gebruiksmogelijkheden voor Boommarter, Eekhoorn, Noordse woelmuis en Waterpitsmuis als ontheffingsplichtige soorten. Deze vergen zo nodig nader veldonderzoek en indien aangetroffen, aanvraag van ontheffing.

Bij uitvoering is tevens aandacht vereist voor mogelijk aanwezige 'andere soorten' waarop de wettelijke zorgplicht van toepassing is.

* Vleermuizen:

Deze vereisen nadere controle op gebruiksmogelijkheden in eventueel te kappen bomen en te slopen gebouwen (geschiktheid als verblijfplaats en/of als vaste vliegroute). Zo nodig vergt dit nader veldonderzoek naar dat gebruik, en indien aangetroffen, aanvraag van ontheffing.

2.3 Broedvogels

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2021, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied diverse vogels met een jaarrond beschermd nest zijn geregistreerd.

Jaarrond beschermde nesten

De bij het NDFF geregistreerde soorten met een jaarrond beschermd nest betreffen onder meer ook soorten die hoog in bomen nestelen, te weten Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Sperwer en Slechtvalk. Deze soorten gebruiken ook nesten van bijvoorbeeld Zwarte kraai, of zelfs van Ekster, maar ook van elkaar.

Daarnaast zijn ook Kerkuil, Gierzwaluw en Huismus geregistreerd, als broeders in/aan/op gebouwen (zie ook Sovon 2002 & 2018).

Gierzwaluw is een ultieme stadsvogel en broedt in spleten en nissen van gebouwen in de stedelijke omgeving. Buiten concentraties van bebouwing, zoals solitaire bebouwing in een landelijke omgeving, wordt deze soort niet broedend aangetroffen.

Huismus nestelt bij voorkeur in middeloude stadswijken, dorpen en landelijke bebouwing met ouderwetse pannendaken.

Kerkuil broedt veelal op hooizolders of in bedrijfshallen waartoe ze toegang kunnen hebben.

Overige broedvogels

Veelal zijn er in elk soort terrein ook andere broedende vogels te verwachten, waaronder nesten in struwelen, in te kappen bomen of langs oevers (zie ook Sovon 2018).

Broedende vogels mogen onder géén enkele conditie worden verstoord (zie DR 2009). Onder die voorwaarde is echter voor de meeste broedvogelsoorten géén aanvullende veldinventarisatie vereist: dit is uitsluitend nodig op het moment dat werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd.

Conclusie broedvogels

* Jaarrond beschermde nesten: het werkkerrein vergt nadere controle op mogelijk aanwezige jaarrond beschermde nesten in te kappen bomen of nestelmogelijkheden van gebouwbezonende soorten in de te slopen woonbebouwing. Zo nodig behoeft dat nadere inventarisatie van het gebruik en aanvraag van ontheffing.

* Broedende vogels: met betrekking tot (overige) broedende vogels dienen werkzaamheden die verstrend kunnen zijn, in beginsel *buiten* het broedseizoen plaats te vinden.

2.4 Amfibieën en reptielen

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFD 2021, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied één ontheffingsplichtige soort is geregistreerd (zie ook Creemers 2009; NDFD 2019).

Amfibieën

De registratie betreft een ‘andere soort’ waarop géén vrijstelling van toepassing is, de Alpenwatersalamander.

Er kunnen tevens beschermde soorten worden verwacht waarop een provinciale vrijstelling van toepassing is, zoals Gewone pad, Bruine kikker en Bastaardkikker. Deze vereisen toepassing van de wettelijke zorgplicht.

Alpenwatersalamander geldt als weinig kritisch. De soort komt voor op zand-, leem- en lössbodems. Zee- en rivierklei worden gemedend. Het westen van het land vormt géén natuurlijke habitat, doch de soort duikt vaak op in stedelijk gebied (uitgezet).

De soort vereist habitatcondities met open water in de directe omgeving van bos en heeft een maximale actieradius van zo’n 400 meter, doch voor verspreiding is wel een iets kortere afstand vereist. Evenals de meeste amfibieën heeft ook deze soort vanwege de voortplanting een voorkeur voor (roof-)visvrij water.

Reptielen

Binnen een straal van 1 tot 5 km van het werkgebied is Ringslang geregistreerd als ‘andere soort’ waarop géén vrijstelling van toepassing is.

Ringslang is gebonden aan een water- en amfibierijke habitat met tevens droge en vorst-vrije mogelijkheden voor winterverblijf. Deze gecombineerde condities zijn vooral te vinden op de overgangen van zandgrond naar veen- en kleigronden. Grote oppervlaktes laag gelegen, nat gebied worden veelal gemeden omdat de soort daar vaak niet alle stadia van zijn levenscyclus kan doorlopen. Met name de ontwikkeling van de eieren en de overwintering vormen in polders een probleem (Van der Lugt & Siebelink, 2003): in dergelijke omstandigheden is de soort veelal uitgezet, waarbij voor overwintering grond-watervrije holten in de bodem, tussen stenen of in ruimten onder gebouwen worden gebruikt.

Conclusie amfibieën en reptielen

De werklocatie vergt controle op habitatcondities welke geschikt zijn voor voortplanting en landhabitat voor Alpenwatersalamander en Ringslang. Zo nodig vergt dat nader veld-onderzoek en indien aangetroffen ook aanvraag van ontheffing.

2.5 Vissen

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2021, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied géén ontheffingsplichtige vissen zijn geregistreerd (zie ook NDFF 2019).

Conclusie vissen

Ontheffingsplichtige vissen kunnen op basis van verspreiding op voorhand worden uitgesloten. Bovendien is er ook geen open water in de werkzaamheden betrokken.

2.6 Ongewervelde soorten

Bij ongewervelde soorten moet men denken aan vlinders, libellen, sprinkhanen en andere ongewervelde soorten zoals mieren, kevers, weekdieren e.d. Onder deze groepen vallen eveneens beschermde soorten terwijl voor sommige soorten ook een ontheffingsplicht geldt. Juridisch zwaar beschermd zijn soorten uit de groepen libellen, dagvlinders en 'overige ongewervelde soorten' (waaronder ook waterorganismen).

Beschikbare gegevens

Uit de databank (NDFF 2021, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied Grote vos is geregistreerd als 'andere soort' waarop géén vrijstelling van toepassing is en binnen een straal van 1 tot 5 km Gevlekte witsnuitlibel en het water-slakje Platte schijfhoren als soorten van de Habitatrichtlijn: deze zijn alle ontheffingsplichtig..

Grote vos vergt vochtige, open bossen en bosranden met warme, zonnige doch beschutte plaatsen. Eitjes en larven zitten in de bovenste takken van vrijstaande bomen van meestal Iep, maar ook wel Wilg, Pruim of Zoete kers.

Gevlekte witsnuitlibel komt voor in moeras- en plassen gebieden waar verspreid rijk begroeide delen in aanwezig zijn. Essentieel als voortplantingsbiotoop zijn matig voedselrijke gevarieerde verlandingsvegetaties in beschut, ondiep en helder water met een goede waterkwaliteit.

Platte schijfhoren, een zeer klein zoetwaterslakje, komt vooral voor in laagveengebieden en in het riviereengebied, vooral in grotere en kleinere plassen, sloten en vaarten. De soort leeft in helder, schoon water met een rijke begroeiing.

Conclusie ongewervelden

- * Platte schijfhoren kan op voorhand worden uitgesloten omdat er géén open water in de werkzaamheden betrokken is.
- * De werklocatie vergt voorts controle op geschikte habitatcondities voor Grote Vos en Gevlekte witsnuitlibel.
- * Andere ontheffingsplichtige soorten kunnen op basis van verspreiding worden uitgesloten (zie ook Boesveld 2011; Bos 2006; Dijkstra 2002).

2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens

Volgens de databank van NDFF en verspreidingsgegevens blijkt dat in het werkgebied naast vrijgestelde 'andere soorten', meerdere ontheffingsplichtige soorten verwacht kunnen worden.

De volgende soorten vergen in dat kader nadere controle van de habitat om te beoordelen of er een geschikte habitat voor is, in welk geval nader onderzoek (en mogelijk aanvraag van ontheffing) nodig is:

- een reeks bijzondere vaatplanten;
- Boomarter, Eekhoorn, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis;
- vleermuisgebruik en jaarrond beschermde nesten in de te slopen woning;
- vleermuisgebruik en jaarrond beschermde nesten in te kappen bomen;
- Alpenwatersalamander en Ringslang;
- Grote vos en Gevlekte witsnuitlibel.

Voorts zijn er broedgevallen te verwachten van zang- en watervogels, welke tijdens het broeden moeten worden ontzien.

Ook zijn er vrijgestelde kleine zoogdieren en amfibieën te verwachten, welke bij de uitvoering aandacht en toepassing van de wettelijke zorgplicht vergen (zie blz.8).

Andere ontheffingsplichtige soorten kunnen op basis van verspreiding en/of habitat, op voorhand worden uitgesloten.

3 LOCATIEONDERZOEK

3.1 Toetsing vigerende regelgeving gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming vormt onderdeel van zowel de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden/ Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en Besluit natuurbescherming) als van de provinciale regelgeving (Natuurnetwerk Nederland).

Natura 2000-gebieden:

De werklocatie ligt op ruim 5 km afstand van Natura 2000-gebied 'Meijndel & berkeheide'. De voor dit gebied aangewezen soorten zijn:

H1014 Nauwe korfslak (*Vertigo angustior*)

H1318 Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)

Genoemde soorten kunnen met betrekking tot eventuele samenhang met hun effectieve Natura 2000-leefgebied, niet in verband worden gebracht met de werklocatie, waarmee de 'externe werking Wnb' buiten beschouwing kan worden gelaten.

Besluit natuurbescherming:

Als onderdeel van de Wnb dient vanwege de voorgenomen ruimtelijke ingreep, de stikstofproductie te worden berekend die het gevolg is van de bij de realisatie gebruikte verbrandingsmotoren (sloop en/of transport, grondwerk, bouw en inrichting), dan wel het gevolg zal zijn van een nieuwe gebruikssituatie (met betrekking tot huishoudens, bedrijvigheid en verkeersintensiteit).

Middels een Aeriusberekening (zie blz.9-10) wordt dit vanuit de gegeven locatie, omgezet in de te verwachten depositie op de op zekere afstand liggende Natura 2000-gebieden. Deze berekening met daaruit voortvloeiende consequenties zal indien nodig, separaat van dit natuuronderzoek worden afgehandeld.

Een dergelijk onderzoek kunt u eventueel laten verrichten door de specialist Mattijs Langelaar, Langelaar Milieuadvies, info@langelaarmilieuadvies.nl - tel.0612-199.804.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Gezien de ligging in het stedelijk gebied van Leiden maakt het werkgebied géén deel uit van het NNN waarmee die betreffende regelgeving niet van toepassing is. Het werkgebied ligt ook buiten de bijzondere weidevogelgebieden.

3.2 Verkenning werkgebied en habitatbevindingen

Een veldverkenning heeft plaatsgevonden op 5 mei 2021, samen met een inspectie van de verschillende mogelijke habitatelementen.

Terreinkenmerken

Het werkgebied betreft een sterk ruderaal karakter rond een molenplaats met aangrenzend plasje.

De bouwlocatie, te benoemen als 'hondenwei' omvat een groot open terrein dat zal worden opgedeeld in 3 percelen, waar 3 woningen worden gebouwd.

De begroeiing ervan wordt ook gedomineerd door het ruderaal karakter met zijn gebruik en beheer. De grasvegetatie heeft een zeer eenduidig karakter van grassen.

Aan de buitenzijde wordt dit perceel begrensd door een boezemwater dat de verbinding vormt tussen de stadgrachten van de binnenstad en De Leede, en uiteindelijk de Oude

Rijn. Aansluitend op de oever groeit een smalle strook braamstruwelen als begrenzing van de hondenweide (zie figuur 2 en foto 1), met plaatselijk ook riet. Aangrenzende delen van de 'tuin' zijn begroeid met een verwilderd bamboestruweel (foto 4). Langs de tegenoverliggende randen van dit grasperceel staat een hek als begrenzing van de hondenwei (zie foto 2) met daarlangs enkele kleinere bomen. In dit deel staan ook een eenvoudige schuur (foto 3) en een oude zeecontainer (foto 4).

Figuur 2 (herhaling) met bouwlocaties:

rood kader, hondenwei met eenvoudige opstallen, geel kader te herbouwen woning

Foto 1, hondenweide met randbegroeiing van braamstruweel langs het water

Foto 2, begrenzing hondenwei langs oprijlaan

Figuur 3, eenvoudige houten schuur met golfplatendak

Eenvoudige opstallen

De te slopen schuur (foto 3) is geheel enkelwandig zonder enige constructieruimten welke benut zouden kunnen worden door vleermuizen. De schuurruimte is ook niet toegankelijk, zoals voor bijvoorbeeld Kerkuil. Voorts sluit de dakrand direct aan op de houten wanden, waar evenmin schuilruimte aanwezig is.

Ook de te verwijderen container (foto 4) is geheel enkelwandig zonder schuilruimten.

Foto 4, oude zeecontainer als opbergruimte

Bomen

Alle aanwezige bomen zijn vanwege mogelijk vleermuisgebruik gecontroleerd op holten en scheuren in de stam, die niet zijn aangetroffen. Ook voor Eekhoorn en Boomarter zijn er geen potentiële verblijfplaatsen aangetroffen.

De te kappen bomen bieden verder ook geen relevante lineaire structuur welke benut zou kunnen worden door vleermuizen als 'vaste vliegroute', terwijl het ook geen boomsoorten betreft die als waardplant voor de vlinder Grote vos kunnen dienen (zie blz.18). Voorts zijn er geen grote (jaarrond beschermde) nesten in aangetroffen.

Aanwezige oevers

De oever van het boezemwater bestaat uit een betonnen, kadevormige oeververdediging, niet toegankelijk voor fauna.

Aan de oostzijde wordt dit bouwperceel begrensd door het plasje bij de molen (zie foto 5), waarvan de oever ook een verdedigingsconstructie heeft: daarmee is deze niet tot nauwelijks toegankelijk voor bijvoorbeeld amfibieën (zoals Alpenwatersalamander) of Ringslang.

Foto 5, molenplasje

Langs de oevers van het boezemwater zowel als van het plasje zijn géén ondiepe stroken met moerasplanten aanwezig: direct langs de oever heeft het water een zekere diepte, zeer ongeschikt voor oeverbewonende soorten zoals Noordse woelmuis en Waterspitsmuis. De oevers bieden ook geen leefruimte voor een soort als Gevlekte witsnuitlibel.

Te herbouwen oude woning

Dit betreft een zeer oude kleine woning zonder spouwmuren, dus ook zonder open stootvoegen, doch wel zeer goed onderhouden. De dakranden zijn alle degelijk afgewerkt en aansluitend op muren en dak (zie foto 6), de dakpannen van een modernere soort die alle goed aansluiten en alle dakgootconstructies zijn zonder hiaten en sluiten zonder gaten en kieren aan op de muren. Alle raamkozijnen zijn ook goed onderhouden zonder onvolkomenheden (zie ook foto 7). Hiermee zijn gebruiksmogelijkheden door vleermuisen, Huismus of Gierzwaluw uitgesloten.

Foto 6, te herbouwen huis

Conclusies habitatbeoordeling

Vaatplanten

Gezien de specifieke groeiplaatscondities welke nodig zijn voor de soorten Glad Biggenkruid, Grote leeuwenklauw, Kluwenklokje, Schubvaren en Tengere distel en gezien ook de droge, ruderaal omstandigheden, het gebruik (hondenwei met veel uitwerpselen) en het intensieve beheer van de toekomstige bouwplaats, zijn voor genoemde bijzondere planten geen geschikte groeiplaatscondities aanwezig.

Foto 7, strak pannendak en degelijke afwerking randen en kozijnen

Grondgebonden zoogdieren

Zoals op de voorgaande bladzijden omschreven biedt het werkgebied géén mogelijkheden voor verblijfplaatsen van soorten als Boomarter, Eekhoorn, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis.

Vleermuisgebruik

Zowel de te slopen opstallen als de te kappen bomen bieden géén gebruikspotenties voor vleermuizen (zie voorgaande bladzijden).

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Er zijn géén jaarrond beschermde nesten in bomen aangetroffen terwijl het te slopen oude huis geen nestelmogelijkheden biedt aan Huismus of Gierzwaluw. Evenmin is er toegang tot bebouwing zoals gewent zou zijn voor Kerkuil.

Overige broedvogels

Er zijn in de op de werkplek aanwezige houtopstanden broedende vogels te verwachten, evenals onder de braamstruwelen langs het boezemwater. Sterk verstorende werkzaamheden (zoals met machines) dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden, dan wel vergen tijdens de werkzaamheden vooral bij het verplaatsen van activiteiten, voortdurend controle.

Reptielen en amfibieën

Voor zowel Alpenwatersalamander als Ringslang is in het werkgebied géén geschikt voortplantingswater beschikbaar terwijl bestaande oevers ontoegankelijk zijn door oe-ververdediging.

Dagvlinders en libellen

Voor Grote vos ontbreekt de aanwezigheid van geschikte waardplanten terwijl de voor Gevlekte witsnuitlibel nodige moerasbegroeiing, eveneens ontbreekt.

4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES

In samenhang tussen literatuuronderzoek, veldverkenning en habitatbeoordeling en voor een deel tevens veldinventarisatie, kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1) **Vigerende regelgeving gebiedsbescherming**

- * Natura 2000: Op de planlocatie zijn geen condities aanwezig welke gebruik door aangewezen soorten uit Natura 2000-gebied mogelijk maken: de regelgeving van de 'externe werking Natura 2000' is dus niet van toepassing (zie § 3.1).
- * Besluit natuurbescherming: een berekening van de te verwachten stikstofdepositie valt niet binnen de scope van dit onderzoek (zie § 3.1).
- * Natuurnetwerk Nederland: het plangebied vormt géén onderdeel van het NNN of van 'bijzondere weidevogelgebieden' (zie § 3.1).

2) **Bevindingen onderzoek**

Behalve broedende vogels kunnen alle geregistreerde ontheffingsplichtige soorten zoals opgesomd in § 2.7, worden uitgesloten op basis van ontbrekende gebruikscondities en afwezigheid, zowel op de nieuwe bouwlocatie als m.b.t. de te herbouwen oude woning.

3) **Broedvogels**

Broedende vogels kunnen tijdens het broedseizoen (1 maart tot begin juli) worden verwacht onder de braamstruwelen, in de te kappen bomen en langs oevers. Ze mogen tijdens het broeden niet worden verstoord.

4) **Overig faunagebruik**

Overige ontheffingsplichtige soorten kunnen op basis van verspreiding op voorhand worden uitgesloten.

5) **Aandachtspunten en eindconclusie**

- * Onvermijdelijk zal voor de aanleg- en gebruiksfase nog een stikstofberekening moeten worden uitgevoerd voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning (zie toelichting blz.9-10 en suggestie blz.20). Dit vergt het reeds bekend zijn van besteksposten.
- * Met het ontzien van broedende vogels en het in acht nemen van de wettelijke zorgplicht ten aanzien van *alle* flora en fauna (zie blz.9), zijn binnen de geldigheidstermijn van dit onderzoek geen directe belemmeringen van toepassing: de onderhavige rapportage vormt daartoe de bewijslast.
- * De geldigheid van dit onderzoek omvat 3 jaar vanaf de datering van dit rapport. Werkzaamheden kunnen op basis van deze rapportage binnen die termijn zonder aanvraag van ontheffing en overige consequenties, worden uitgevoerd.
- * Een ontheffing Wnb is niet nodig: rekening houdend met het voorgaande kan met de uitvoering worden gestart.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Bij12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis e.a., versie 1.0
- Bij12 (2017). Automatische bijstelling grenswaarde PAS, <https://www.bij12.nl/assets/Status-Grenswaarde-1-september-2017-v2.pdf>
- Bij12 (2017). Wettelijk kader Besluit natuurbescherming, www.bij12.nl/onderwerpen/programma-aanpak-stikstof/wettelijk-kader/
- Bos/ F. (2006), M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinder-stichting. De Dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7, Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.
- Broekhuizen/ Sim (2016), Kamiel Spoelstra, Johan B.M. Thissen, Kees J. Canters en Jan C. Buys (redactie): Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Uitgever Naturalis Biodiversity Center en EIS-Nederland, Leiden.
- Creemers (2009) Raymond.C.M. en Jeroen J.C.W. van Delft (Ravon)/ redactie: De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS-Nederland, Leiden.
- Dijkstra/ Klaas-Douwe B. (2002), Vincent J.Kalkman, Robert Ketelaar, Michiel J.T. van der Weide: De Nederlandse Libellen (Nederlandse Fauna 4). KNNV Uitgeverij.
- DR 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen en aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Brief van de Dienst Regelingen, ffw2009.corr.046 van 25 augustus 2009, Ministerie van LNV (thans EZ).
- Floron 2011. Nieuwe atlas van de Nederlandse Flora. Stichting Floron/ KNNV Zeist.
- GAN 2017: Het protocol voor vleermuisinventarisaties. Gegevensautoriteit Natuur, Zoördiervereniging VZZ en Netwerk Groene Bureau's, 2012. Na evaluatie aangepast voor 2017.
- Limpens/ H.J.G.A. (1997), K. Mostert en W. Bongers: Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van EZ (2016). Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen, versie 1.3 december 2016.
- NDFF (2021). Quickscanhulp, registratie in samenwerking tussen Het Natuurloket, Gegevensautoriteit Natuur en Regelink.
- NDFF/RAVON (2019). Online verspreidingsatlassen amfibieën resp. reptielen, <http://verspreidingsatlas.nl>.
- REG 1979, Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake het behoud van de vogelstand (Vogelrichtlijn, EEG 79/409, laatstelijk gewijzigd in 2006).

REG 1992/1997, Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke Habitats en de wilde flora en fauna (Habitatrichtlijn, EEG 92/43, laatstelijk gewijzigd in 1997).

Sovon 2018. Vogelatlas van Nederland, redactie Fred Hustings & Kees Koffijberg. Kosmos uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

Van der Lugt, Arjan & Bart Siebelink 2003. Zuid-hollandse ringslangen uiteindelijk autochtoon. Ravon 3/5 2003.

GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN

aangewezen soorten Natura 2000

soorten planten en/of dieren welke in een ministerieel besluit ten aanzien van een Natura 2000-gebied zijn aangewezen als specifiek met betrekking tot dat gebied te beschermen;

andere soorten (Wnb)

eveneens beschermde soorten, niet behorend tot de soorten van Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn (Bijlage bij de Wet Natuurbescherming);

ecologische functionaliteit (Ffw/ Wnb)

het totaal van alle relevante gebruikaspecten van een diersoort als onderdeel van hun levenswijze (verblijfplaatsen, vaste verplaatsingsroutes, foerageren, voortplantingsfuncties e.d.);

externe werking Natura 2000

de geboden m.b.t. Natura 2000 zijn ook van kracht voor aangewezen fauna-soorten buiten een als zodanig aangewezen gebied wanneer zij daar ook significant gebruik maken voor functies zoals foerage, dagverblijf of hoogwatervlucht-plaatsen (bijv. vogels) of voor overwintering (bijv. vleermuizen);

Ffw Flora- en faunawet, voormalige natuurwetgeving (is vervangen door de Wnb);

fauna

dierlijke organismen waaronder zoogdieren, vissen, vogels, amfibieën, reptielen, insecten en andere ongewervelden;

flora plantaardige organismen zoals houtgewassen, kruidachtige gewassen, grassen en waterplanten;

GAN Gegevensautoriteit Natuur, onafhankelijke overheidsinstantie met de verantwoordelijkheid voor het verzamelen van natuurgegevens, ingesteld door het Ministerie van LNV (thans EL&I);

habitat

typische woonomgeving van een bepaalde soort;

Habitatrichtlijn, HR-soorten

soorten planten of dieren welke zijn opgenomen in de verschillende Bijlagen van de Europese habitatrichtlijn:

Bijlage IV: dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd;

kraamverblijf (vleermuizen)

een vaste holte of spleet (in boom of gebouw) waar vleermuizen worden geboren en gekraamd totdat ze vliegvlug zijn;

natuurschade

de schade welke door werkzaamheden aan ter plaatse voorkomende (individuen van) beschermde soorten planten en dieren en vaste verblijf- en voortplantingsplaatsen daarvan, wordt toegebracht door bedreiging, verwonding, beschadiging of aantasting van de leefomgeving of specifieke biotoopomstandigheden;

NDFF

Nationale Databank Flora en Fauna;

NNN Natuurnetwerk Nederland;

Omgevingsdienst

regionale uitvoeringsdienst in opdracht van gemeenten en provincies, voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van natuur en milieu;

ongewervelde soorten

diersoorten zónder dan wel met een uitwendig skelet, zoals weekdieren, kevers, mieren en insecten;

ontheffing (Wnb)

een in het kader van de soortbescherming aangegeven toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats welke bescherming in de betreffende wet wordt geregeld;

paarterritorium

een beperkt ruimtelijk gebied in de directe nabijheid van het paarverblijf van met name gewone dwergvleermuizen waar een mannetje rondvliegt en met een specifieke sociale werfroep vrouwtjes naar het paarverblijf lokt;

paarverblijf

een vaste holte of spleet (in boom of gebouw) waar met name ruige dwergvleermuizen hun vrouwtjes naartoe lokken om er te paren;

PAS Programmatische Aanpak Stikstof;**populatie**

groep individuen van één soort die, levende in een bepaald gebied, een voortplantingseenheid vormen;

RAVON

Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland;

RvON

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (voorheen Dienst Regelingen);

ruderaal, ruderaal terrein

terrein dat sterk door menselijk gebruik is beïnvloed zoals stedelijke (groen-) gebieden, bouwrijpe terreinen, ophogingen, braakliggende terreinen, agrarische gronden enz.

soortgroep

groep organismen van dezelfde klasse of ondersoort: vaatplanten, mossen, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen, insecten (ondersoorten: vlinders, libellen enz.);

'ter zake kundige' (Ffw/ Wnb)

een persoon die:

- * op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt ecologie, en/of
- * als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, en/of
- * zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van soortbescherming en is aangesloten bij de daarvoor bestaande organisaties/ PGO's zoals RAVON, VZZ, SOVON, FLORON enz. (bron: Ministerie van LNV/ EZ);

vaste verblijfplaatsen (Ffw/ Wnb)

zomer-, winter- of paarverblijfplaatsen, vaste migratie- en vliegroutes en cruciale foerageerplekken van vleermuizen; vaste voortplantingslocaties van amfibieën; vaste verblijfplaatsen van Kleine modderkruiper, e.d.; schuil- en broedplaatsen van vogels welke jaarlijks opnieuw als zodanig worden gebruikt;

verspreidingsgegevens/ -onderzoek

met steekproefonderzoek vastgestelde gebieden waar een bepaalde soort verwacht kan worden;

Vogelrichtlijn, VR-soorten

vogelsoorten die zijn opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn;
 volgens het Europese recht wijzen de lidstaten beschermingszones aan om voor alle aangewezen soorten een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen om populaties van deze soorten in stand te kunnen houden;

vrijstelling, provinciale (Wnb)

een in het kader van Wnb geregelde provinciale toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats, geregeld voor categorieën zoals aangegeven in de Bijlage bij Wnb Onderdelen A & B;

wettelijk belang (Wnb)

in de natuurwetgeving zijn een aantal verschillende belangen opgenomen op basis waarvan het beschermingsregime met betrekking tot soorten van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn, mede wordt genuanceerd;

winterverblijf

een vaste holte waar een faunasoort vorstvrij kan overwinteren;

Wnb Wet Natuurbescherming welke vanaf 1 januari 2017 de beschermingskaders met juridische verboden, verplichtingen, voorwaarden en toestemmingen biedt voor (het omgaan met) flora en fauna;**zorgplicht**

de in de wet vastgelegde plicht (art. 2) dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt. Overigens geldt de zorgplicht ook voor planten (LNV 2005).
